

תאריך עדכון: יוני, 2023

שם מחלקה: רפואה

שם הקורס: סוציולוגיה רפואית ב'

מספר הקורס: 81312

שם הקורס באנגלית:

Medical Sociology- second year

שם המרצה: ד"ר לימור מעודד דנון

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשפ"ד סמסטר: א'+ב' היקף שעות: 8 שעות

אתר הקורס באינטרנט: ייפּתח בהמשך במודל

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

רקע:

באינטראקציה בין מטופלי/ות לרופאי/ות עולות לעיתים קרובות סוגיות שונות הקשורות בין היתר, בהבדלים תרבותיים, בעולמות ידע שונים, באינטרסים ואילוצים מבניים וכלכליים שונים, בשינויים טכנולוגיים, בסטיגמה וייחוס משמעות ועוד. בקורס זה אנו נתמקד במספר נושאים שנויים במחלוקת, כתיאורי מקרה, אשר מגלמים סוגיות חברתיות ורפואיות מרכזיות, ביניהם, רפואת השתלות, טיפולי פוריות, ניתוחים תרבותיים (ניתוחים קוסמטיים), מחלות שקופות ורפואה אלטרנטיבית. ננתח נושאים אלו דרך פרספקטיבות ביו-רפואיות, חברתיות וחזוייתיות, אשר יאפשרו לסטודנטים לתרגל את הגמישות המחשבתית, ולהשהות את השיפוטיות והחשיבה האוטומטית כלפי סוגיות אלו ואחרות שעמן הם יתמודדו בעתיד.

מטרת-על:

1. לגעת בקונפליקטים ונושאים שנויים במחלוקת המתקיימים במרחב הקליני
2. לנתח באופן ביקורתי הנחות יסוד כלפי הגוף, מבנים חברתיים, והתפקיד הרפואי
3. לפתח גמישות מחשבתית ורגישות כלפי יחסי כוח
4. לפתח תשתית למתודולוגיה מחקרית המשלבת בין עולמות הידע, בין הביו-רפואי לתרבותי, חברתי. למשל, דרך שאילת שאלות סוציולוגיות על האבחון הקליני, או שאלות קליניות, רפואיות על קשרים אנושיים המבוססים על יחסי כוח.

מטרות ספציפיות:

1. ללמוד על המשמעויות של קונפליקטים ויחסי כוח דרך הנושאים הנלמדים
2. ללמוד על פרספקטיבות שונות להתבוננות והתמודדות עם קונפליקטים
3. ללמוד על ההשלכות של יחסי כוח חברתיים ורפואיים על רופאים ומטופלים
4. להבין כיצד קונפליקטים הינם מנוע לשינוי וצמיחה
5. ללמוד על פערים תרבותיים ועולמות ידע שונים
6. ללמוד על מרחבים חברתיים המאפשרים דיאלוג ושיתוף פעולה

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים:

קורס זה עוסק בסוגיות חברתיות ורפואיות העולות באינטראקציה בין רופאים למטופלים. אנו נתמקד בנושאים שנויים במחלוקת כמקרי בוחן לבחינת הסוגיות המרכזיות המתקיימות בין רופאים למטופלים במרחב הקליני. הקורס נע בין נקודות מבט ועולמות ידע שונים, בין השיח הביו-רפואי לבין השיח התרבותי, חווייתי המתקיימים בנושאים שונים כגון ברפואת השתלות, טיפולי פוריות, ניתוחים תרבותיים (ניתוחים קוסמטיים), מחלות שקופות וסוגיות של מין, מגדר ומיניות.

מהלך השיעורים:

הקורס יהיה מורכב מ-6 מפגשים, כל מפגש הוא שעה וחצי, מתוכם יהיו מפגשים מרוכזים אשר יתקיימו באותו יום (חצי יום) הקורס יכלול הוראה פרונטלית, אקטיבית, ואינטראקטיבית, משולבת עם סרטונים וטכנולוגיות למידה וכן עבודה בקבוצות קטנות.

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

בקורס זה יש חובת נוכחות בכל השיעורים, בהתאם לתקנון, שתיבדק מדי שיעור.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

מרכיבי הציון הסופי (כולל משקלם היחסי):

נוכחות והשתתפות פעילה

שתי עבודות קבוצתיות: 50% כל עבודה

- ציון עובר בקורס הינו 60.
- בקורסים בהם הציון מורכב ממספר בחנים, מטלות (עם ציון), ומבחנים, חלה חובת מעבר (ציון 60 ומעלה) בכל אחד ממרכיבי הציון.

בוטז, חגי. (2019). גוף יחיד רבים, הכלכלה הפוליטית של איברים להשתלה. הוצאת ון ליר והקיבוץ המאוחד.

- Earp, B. D., & Shaw, D. M. (2017). Cultural bias in American medicine: the case of infant male circumcision. *Journal of Pediatric Ethics*, 1(1), 8-26.
- Hashiloni-Dolev, Y., Nov-Klaiman, T., & Raz, A. (2019). Pandora's pregnancy: NIPT, CMA, and genome sequencing—A new era for prenatal genetic testing. *Prenatal Diagnosis*, 39(10), 859-865.
- Lonardi, C. (2007). The passing dilemma in socially invisible diseases: Narratives on chronic headache. *Social Science & Medicine*, 65(8), 1619-1629.
- Rimon-Zarfaty, N., & Schicktanz, S. (2022). The emergence of temporality in attitudes towards cryo-fertility: a case study comparing German and Israeli social egg freezing users. *History and Philosophy of the Life Sciences*, 44(2), 1-26.

חומרי הקריאה יעודנו ב-Moodle במהלך הקורס.

מהלך השיעורים

שיעור	נושאי הלימוד	תחומים ומרצים
1	סוגיות ברפואת השתלות שיעור זה מתמקד בהתפתחות ההיסטורית והעכשווית של רפואת ההשתלות ועל הקונפליקטים הקיימים ברפואה זו, תורמים/נתרמים, סוגיות כלכליות וטכנולוגיות שונות	סוציולוגיה רפואית בקורס של השתלות וחיסונים פרופ' תנעמי-גל מיטל ופרופ' אבני אורלי
2	מחלות שקופות ישנן מחלות שונות שמקורן אינו ידוע ומעוררים עמימות רבה בקרב רופאים ומטופלים. מהן מחלות שקופות? כיצד הן מייצרות קונפליקטים? על כך נלמד מפרספקטיבות שונות	סוציולוגיה רפואית בקורס על דלקות של פרופ' גליקמן דני
3	אלימות מינית, פגיעות מיניות- היבטים חברתיים וקליניים	סוציולוגיה רפואית ומגדר חצי יום מרוכז א'
4	על יחסי כוח במרחב הקליני ותרבות ארגונית ננתח את הארגון הביורוקרטי ובתי החולים, המערכת ההיררכית והתרבות הארגונית על הדינאמיקה בין בעלי התפקידים השונים (אחים/אחיות,	סוציולוגיה רפואית חצי יום מרוכז א'

	רופאים, כוח עזר, מטופלים), סוגיות חברתיות רחבות המשפיעות על ההתנהלות של בתי החולים	
סוציולוגיה ומגדר חצי יום מרוכז ב'	טכנולוגיות פריון ומדיקליזציה של ההיריון שיעור זה יעסוק בסוגיות העולות סביב טכנולוגיות הפריון, שימור פוריות, תרומת ביצית, זרע, פונקדאות, אבחונים טרום לידתיים ועוד.	5
סוציולוגיה רפואית חצי יום מרוכז ב'	ניתוחים תרבותיים על הדרך שבה תרבות היופי ותעשיית הקוסמטיקה משפיעות על העולם הרפואי ועל הסוגיות המתקיימות סביב ניתוחים קוסמטיים. הדינאמיקה בין הורים-ילדים-רופאים בהקשר של ניתוחים קוסמטיים	6